

SOUHRN FRANCOUZSKÉ GRAMMATIKY

ČLEN

	URČITÝ		NEURČITÝ		DĚLIVÝ	
	j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.	j. č.	mn. č.
MUŽ. R.	le, l'	les	un	des	du, de l'	des
	le jour	les jours	un jour	des jours	du pain	des fruits
	l'ami	les amis	un ami	des amis	de l'alcool	
ŽEN. R.	la, l'	les	une	des	de la, de l'	des
	la femme	les femmes	une femme	des femmes	de la bière	des pommes
	l'amie	les amies	une amie	des amies	de l'huile	

Před samohl. a němým **h** se **le, la** zkracuje v **l'**: l'hôtel, l'eau. Předl. **de, à** se s čl. urč. stahují: **de+le → du, à+le → au, de+les → des, à+les → aux**. **Funkce členů: Určitý** – osoby a věci známé, již zmíněné, blíže určené kontextem, situací. **Neurčitý** – osoby a věci neznámé, blíže neurčené. **Dělivý** – označuje neurčité množství n. části dělitelného celku, zvl. u jmen látkových (du sucre), abstrakt (de la chance); mn.č. má tvar jako neurčitý člen (**des** pommes). Passe-moi le sel. Podejí mi (tu) sůl. Je prends du sel. Vežmu si sůl (trochu soli). *ale!* Je ne veux pas de sel. *Un kilo de sel*. **Užití/neužití členů:** Osobní a místní jm.: Camus, un livre de Camus, *ale!* le célèbre Camus; Paris, *ale!* le vieux Nancy. Země, větší ostrovy: la France, le Japon, la Corse. Hory, řeky: les Alpes, la Seine. Dny: lundi, *ale!* le lundi každé pondělí, s datem: le lundi 3 mai. Měsíce: janvier leden, *ale!* un beau mai krásný květen; s datem: le 8 mai. Roční doby: le printemps jaro, l'été léto, l'automne podzim, l'hiver zima. Světové strany: le nord, le sud, l'est, l'ouest. Abstrakta: la loi vira. Vlastnosti: les yeux noirs černé oči. Svátky: la Toussaint Všech sv., la Pentecôte Letnice, *ale!* Noël Vánoce, un beau N., Pâques Velikonoce. Nadpisy: Histoire de France Dějiny Francie. Genitiv příslastkovy: le titre de roi královský titul; *ale!* příslastkovač: les lois de la nature zákony přírody. Názyvy ulic, náměstí aj.: place de la Paix nám. Míru, pont du Rhin Rýnský most, rue Victor Hugo ul. V. Huga, quai Balzac Balzacovo nábřeží.

PODSTATNÁ JMÉNA

Dva **rody**: muž. a žen. Není skloňování, vztahy větvých členů (čes. pády) předložkami, slovosledem. Opis čen. skloňování: le chef arrive (1.p.) *šéf, le bureau du chef* (2.p.) *šéfa, il écrit au chef* (3.p.) *šéfovi, je cherche le chef* (4.p.) *šéfa, bonjour, chef* (5.p.) *šéfe, tu parles du chef* (6.p.) *o šéfovi, elle parle avec le chef* (7.p.) *se šéfem*.

Muž. rodu jsou: muž. osoby (le garçon hoch) a zvířata (le lièvre zajíc); světové strany (le sud jih); roční období (l'hiver zima); měsíce, dny (le mardi úterý); stromy (le chêne dub); kovy (le fer železo); některé země, řeky (le Danemark Dánsko, le Rhin Rýn, le Danube Dunaj); jazyky (le tahèque čeština); podst. jm. na **-age** (le courage odvaha, *ale!* la plage pláž aj.), **-ège** (le privilège výsada), **-eau** (le château zámek, *ale!* l'eau voda, la peau kůže), **-eur** (le danseur tanečník; *ale!* la chaleur teplo), **-ment** (le mouvement pohyb, hnutí), **-er** (le boulanger pekař), **-ier** (le papier papír), **-oir** (le miroir zrcadlo), **-on** (le crayon tužka), **-isme** (le réalisme), **-ail** (le travail práce), **-et** (le carnet zápisník), **-ème** (le problème). **Žen. rod**: svétadíly, většina zemí, řek (l'Europe Evropa, la Bohème Čechy, l'Elbe Labe); většina ovoce (la cerise třešň); podst. jm. na **-eur** (la chaleur, *ale!* le malheur neštěstí), **-ie** (la maladie nemoc), **-aille** (la bataille bitva), **-aine** (la semaine týden), **-aison** (la livraison dodávka), **-ance** (la distance), **-ence** (la différence rozdíl, *ale!* le silence ticho), **-(a)tion** (l'action akce, la formation vzdělání), **-ée** (la dictée diktát, *ale!* le musée muzeum), **-esse** (la jeunesse mládí), **-euse** (la danseuse tanečnice), **-ise** (la valise zavazadlo), **-itude** (la solitude samota), **-son** (la raison důvod, rozum), **-té** (la beauté kráska, *ale!* le comité výbor), **-trice** (l'actrice herečka), **-tie** (la démocratie), **-tié** (la moitié polovina), **-ure** (la voiture vůz), **-ière** (la frontière hranice). Týž tvar pro oba rody: le/la patriote vlastenec, vlastenka. Ženský rod příponou **-e**: un ami přítel, une amie přítelkyně; některá povolání: un écrivain spisovatel → une femme écrivain spisovatelka. Někdy rod určuje význam: le critique kritik, la critique kritika, kritička, le livre kniha, la livre libra.

Tvoření mn. č. obvykle **-s**: le jour den → les jours dny, l'école škola → les écoles školy. Podst. jm. na **-x, -z** **beze změny**: le pays země → les pays země, le gaz plyn → les gaz, la voix hlas → les voix. Na **-au, -eau, -eu** mají **-x**: le cadeau dárek → les cadeaux, le feu oheň → les feux (*ale!* le pneu pneumatika → les pneus). Na **-al** (někdy **-ail**) mají **-aux**: le journal deník, les journaux, le travail práce → les travaux, (*ale!* le bal ples → les bals aj.). 7 podst. jm. na **-ou** má **-x** (le bijou klenot → les bijoux, le genre, le chou, le hibou, le caillou, le pou, le joujou), jinak pravidelně **-s** (le feu blázen → les fous). **Nepravidelná**: např. l'oeil oko → les yeux, le ciel nebe → les ciels. **Pomnožná**: les lunettes ž. brýle, les environs m. okolí aj. **Složená**: různá označení mn.č.: le grand-père dědeček → les grands-pères; le haut-parleur amplion → les haut-parleurs; l'après-midi dopoledne → les après-midi atd.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA

Shoda s podst. jm. v rodě i čísle. V přílovku většinou za podst. jm. (un homme sympathique sympatický muž, une famille contente spokojená rodina, les yeux bleus modré oči) výjma: beau krásný, bon dobrý, mauvais špatný, zly, grand velký, petit malý, joli hezký, jeune mladý, vieux starý, gros silný, tlustý, haut vysoký, bas nízký, nouveau nový → před podst. jm.: une jolie fille hezká dívka, des grandes personnes dospělé (velké) osoby.

Žen. rod – tvary: jako m. r. (tchèque český, česká); pomoci **-e** (beze změny výslovnosti: joli-jolie hezká, se změnou: fort-forte silná); a dle schémat **f → ve** (neuf-neuve nová), **l → le** (tel-telle taková), **t → te** (muet-muette němá), **et → éte** (discret-discrète zdrcenlivá), **s → sse** (bas-basse nízká), **er → ère** (premier-première první), **eux → euse** (heureux-heureuse šťastná), **on → onne** (bon-bonne dobrá), **en → enne** (moyen-moyenne střední). **Zvl. tvary žen. rodu**: cher/chère drahá, long/longue dlouhá, public/publique veřejná, grec/grecque řecká, sec/sèche suchá, blanc/blanche bílá, frais/fraîche čerstvá, fou/folle šílená, mou/molle měkká, favori/favorite oblíbená, amer/amère hořká, doux/douce sladká aj.

Dvojití tvary muž. r. (na -l před samohl., němým h): beau/bel krásný, (un beau jour, bel ami, bel homme), Ž. belle (belle époque); vieux/vieil starý (vieux garçon, vieil homme), Ž. vieille (vieille femme); nouveau/nouvel nový (nouveau temps, nouvel hôtel), Ž. nouvelle (nouvelle robe).

Tvoření mn. č.: Žen. r. = j. č. + s; belle → belles krásné. Muž. r. = j. č. + s; jména na **-s, -x** beze změny: bas-bas nízký, dolní, doux-doux sladký; na **-eau + x**: beau-beaux pěkný, krásný; na **-al/ial → aux/iaux**: national-nationaux národní, initial-initiaux počáteční (*ale!* final-finals koneční).

STUPŇOVÁNÍ: 1. grand, grande (grands, grandes) velký, á, cí, ké
Pravidelné: 2. plus grand, grande větší, (moins grand, grande méně velký, menší)
 3. le plus grand, la plus grande; les plus grands, grandes největší, (le moins grand, la moins grande nejméně velký, nejmenší)

Nepravidelné:
 1. bon, bonne dobrý, á 1. mauvais, e špatný, á 1. petit, e malý, á
 2. meilleur, meilleure lepší 2. pire horší 2. moindre menší
 3. le meilleur, la...e, les meilleurs, es nejlepší 3. le, la pire nejhorší 3. le, la moindre nejménší

Mimo meilleur (mon meilleur ami můj nejlepší přítel) nepravidelné tvary zřídka: la moindre chose maličkost, la situation est encore pire ještě horší, jinak pravidelné: plus mauvais horší, plus petit menší.

SROVNÁNÍ: 1. st. aussi...que jako Il est aussi grand que son frère. Je tak velký jako jeho bratr.
 2. st. que než Tu es plus petit que Pierre. Jsi menší než Petr.
 3. st. de z Il est le moins joli de tous. Je ze všech nejméně hezký.

Tzv. absolutní superlativ označuje velmi vysokou míru vlastnosti: extrêmement doué vrcholně nadaný, une voiture hypermoderne, un appareil extra-fin mimofádně jemný přístroj.

PŘÍSLOVCE

Původní: aussi také, si tak, ici zde, là tam, bien dobře, velmi, mal špatně, souvent často, encore ještě, peu málo, beaucoup mnoho, velmi, mnohem, jamais nikdy, loin daleko, dehors venku, très velmi, vite rychle, déjà už, partout všude, assez dost, trop příliš, moc, puis potom, pak, toujours vždy, bientôt brzy, parfois někdy, autrefois kdysi aj.; **opisná:** quelque part někde, tout à coup náhle, tout de suite ihned, à pied pěšky, peut-être snad, možná, ne-que jen, teprve/až (ils n'ont qu'un enfant mají jen jedno dítě, il ne rentrera que jeudi vrátí se teprve/až ve čtvrtek) aj.; **tázací:** où kde, kam, quand kdy, comment jak, pourquoi proč, combien kolik aj.

Odvozená: Z příd. jm. + **-ment** u zakončení na samohl. od muž. tvaru: vrai → vraiment opravdu; jinak od žen. tvaru: seul, seule → seulement jen, pouze, heureux, heureuse → heureusement naštěstí. Někdy akcent précis, précise → précisément přesně. Od příj. na **-ent/ant -emment/-amment**: récent → récement nedávno, élégant → élégamment elegantně. Vazbou **d'une manière/façon** + příd. jm.: d'une manière générale obecně. V někt. rčeníh je místo příslovce muž. tvar příd. jména: parler haut/bas mluvit nahlas/tiše, sentir bon/mauvais vonět/páchnout, faire exprès dělat schválně, chanter/calculer juste/taux zpívat/počítat správně/ne správně, vendre/acheter cher prodávát/koupat drazo, coûter cher být drahý, stát hodně, voir clair vidět jasně. – Parlez plus fort. Mluvíte hlasitěji. Ces fleurs sentent bon. Ty květiny voní. *Ale!* Je me sens bien/mal. Cítím se dobře/špatně. České příslovce často slovesnou vazbou ve fr.: J'aime voyager. Rád cestuji. Il vient d'arriver. Právě/Zrovna přijel. J'ai failli tomber. Málem jsem upadl. **Přísluvce souhlasu:** oui ano, bien sûr jistě, naturellement ovšem, samozřejmě; **záporu:** non ne, jamais nikdy, nulle part nikde, pas ne, pas encore ještě ne, pas du tout vůbec ne – viz SKLADBA, Zápor. **Postavení příslovce ve větě:** obvykle po sloves. tvaru určitém. Il dort profondément. Hluboce spí. Il a beaucoup travaillé. Hodně pracoval. Přisl. času/místa dle důležitosti na zač. i konci věty: Demain je partirai. Zítřka odjedu. Je partirai demain. Odjedu zítřka (=ne dnes). Přisl. způsobu, míry obvykle před přisl. místa, času: Je me sens bien ici. Cítím se tu dobře.

STUPŇOVÁNÍ 1. vite rychle
Pravidelné: 2. plus vite/moins vite rychleji/méně rychle
 3. le plus vite/le moins vite nejrychleji/nejméně rychle
SROVNÁNÍ viz PŘÍD. JM.

Nepravidelné:
 1. beaucoup mnoho peu málo bien dobře mal špatně
 2. plus vice moins méně mieux lépe pis, pire hůře
 3. le plus nejvíce le moins nejméně le mieux nejlépe le pis, le pire nejhůře

Pis zřídka (jen rčení) tant pis tím hůř, běžnější: plus mal, pire; le pire

Než = que (plus vite que moi rychleji než já), **de** (před číslovkou: plus de 5 mois víc než 5 měsíců).
Zájmená příslovce: en = 1. odtamtud; Il est à Paris, mais il en revient bientôt. Je v Paříži, ale vrátí se brzy odtamtud. 2. náhrada **de** (u věcí, abstrakt): Tout le monde se souvient de la fête, je m'en souviens aussi. Všichni vzpomínají na slavnost, já na ní také vzpomínám. 3. náhrada **son, sa, ses**: Cette ville me plaît, j'en admire le site (= son site). To město se mi líbí; obdivuji jeho polohu. 4. náhrada dělivého členu: Il a du bon vin, j'en prends encore. Má dobré víno, ještě si ho dám.
y = 1. tam: Il est en Suisse? J'y étais aussi. Je ve Švýcarsku? Byl jsem tam také. 2. náhrada **à** (u věcí, abstrakt): Paul ne croit pas à la justice, mais j'y crois. Pavel nevěří v spravedlnost, já v ni věřím.
3. spojení **il y a**: il y a deux ans jsou tomu 2 roky/před 2 lety; il y a deux lycées ici jsou tu dvě gymnázia.

ČÍSLOVKY

1 un, une	11 onze	21 vingt et un	79 soixante-dix-neuf	0 zéro
2 deux	12 douze	22 vingt-deux	80 quatre-vingt(s)	
3 trois	13 treize	29 vingt-neuf	81 quatre-vingt-un	
4 quatre	14 quatorze	30 trente	90 quatre-vingt-dix	
5 cinq	15 quinze	40 quarante	91 quatre-vingt-onze	
6 six	16 seize	50 cinquante	99 quatre-vingt-dix-neuf	
7 sept	17 dix-sept	60 soixante	100 cent	900 neuf cents
8 huit	18 dix-huit	69 soixante-neuf	101 cent un	1000 mille
9 neuf	19 dix-neuf	70 soixante-dix	200 deux cents	10 ⁶ un million
10 dix	20 vingt	71 soixante et onze	203 deux cent trois	10 ⁹ un milliard

quatre-vingts villes, *ale!* quatre-vingt-deux villes; trois cents ans, *ale!* trois cent trois ans. Zák. čísl. jsou 1. v datu – Prague, le 2 (deux) mai; pouze „první“ je řadová: le 1er (premier) mai; 2. v pořadí panovníků, papežů: Louis XIV (quatorze), *ale!* Jean-Paul Ier (premier); 3. číslování lekcí, stránek, svazků: leçon 5 (cinq) *pátá lecke*, page 56 (cinquante-six) *padesát šestá stránka*.

Rádové: tvoří ze zákł. číslovky příponou **-ième** (kromě premier, second), předchází určitý člen n. přívl. zájmeno: le premier/la première, les premiers/premières první; mon dixième jour můj desátý den.

1er, 1ère premier, ère 11e onzième 1000e millième
 2e deuxième, seconde 17e dix-septième Za řad. číslovkami se píše horní index.
 3e troisième 19e dix-neuvième **Výčet:** řadová číslovka + ment:
 4e quatrième 20e vingtième 1er premièrement *zaprve*
 5e cinquième 21e vingt et unième 2e deuxièmement *zadruhé*
 6e sixième 30e trentième 3e troisièmement *zatřetí*
 7e septième 70e soixante-dixième 4e quatrièmement ...
 8e huitième 71e soixante et onzième **Procenta:** 1% un pour cent, 4% quatre pour cent
 9e neuvième 100e centième **Poměr:** en relation un à trois
 10e dixième 101e cent unième **Poměr:** en poméru jeden ku třem

Zlomky: 1/2 un demi, 1/3 un tiers, 2/3 deux tiers, 1/4 un quart. Od 1/5 řadové číslovky: 1/5 un cinquième, 3/10 trois dixièmes. **Desetinná čísla:** 2,5 deux virgule cinq (dixièmes).

Počtení úkony: 5 + 2 = 7 cinq plus deux font sept 9 – 1 = 8 neuf moins un font huit
 2 x 2 = 4 deux fois deux font quatre 6 : 3 = 2 six divisé par trois font deux
 combien *kolik*; combien de fois *kolikrát*; une fois *jednou*; cinq fois *pětkrát*;
 x² au carré; x³ x au cube; √10 racine carrée de 10; √3 racine cube de 9

Určování času: Quelle heure est-il? *Kolik je hodin?*
 1.00 il est une heure 5.20 il est cinq heures vingt
 2.00 il est deux heures 6.30 il est six heures et demie, six heures trente
 2.05 il est deux heures cinq 6.40 il est sept heures moins vingt
 3.15 il est trois heures et quart 6.45 il est sept heures moins le quart
 il est trois heures quinze 7.50 il est huit heures moins dix
 5.00 à cinq heures précises *přesně* en *pět*

ZÁJMENA

OSOBNÍ Přízvučná – užití zejm. po předložkách, při zdůraznění: **Pořadí osobních zájmen jako předmětů ve větě viz SKLADBA, Věta jednoduchá**
moi já **toi** ty **lui** on **elle** ona **nous** my **vous** vy **eux** oni **elles** ony
 C'est pour toi. To je pro tebe. Lui, il arrive le dernier. On přijede poslední.

Neprízvučná – jen ve spojení se slovesem
je já **tu** ty **il** on **elle** ona **nous** my **vous** vy **ils** oni **elles** ony
m mně, **mi** te tobě, **ti** lui jemu, **mu** lui jí **nous** nám **vous** vám **leur** jim **leur** jim
m mne, **mé** te tebe, **te** le jeho, **ho** la ji **nous** nás **vous** vás **les** je **les** je

Před následující samohláskou se u **je, me, te, le, la** vypouští koncová samohláska, píše se apostrof: J'entends. Slysím. Tu m'entends? Slyšíš mě? Nous l'écoutons. Posloucháme ho.
PŘÍVLASTNOVACÍ Nesamostatná (musí následovat podst. jm.):

mon můj	ton tvůj	son jeho, její	ami přítel
ma má, moje	ta tvá, tvoje	sa jeho, její	soeur sestra
mes moji, moje	tes tvoji, tvoje	ses jeho, její	amis, soeurs přátelé, sestry
notre náš, naše	votre váš, vaše	leur jejich	ami, soeur přítel, sestra
nos naši, naše	vos vaši, vaše	leurs jejich	amis, soeurs přítel, sestra

Před samohl. nebo němým h se v ž. r. místo ma/ta/sa užívá mon/ton/son: mon adresse moje adresa (ale! ma nouvelle adresse moje nová adresa), son habitude jeho zvyk (*ale!* sa mauvaise habitude jeho špatný zvyk). Pro české svůj se musí užít zájmena příslušné osoby: Je vois mon ami. Vidím svého přítele. Elle écrit à son fils. Píše svému (též jeho/jejímu) synovi.

Samostatná:
le mien můj **le tien** tvůj **le sien** jeho, její **le mien** má, moje **la tienne** tvá, tvoje **la sienne** jeho, její
les miens moji **les tiens** tvoji **les siens** jeho
les miennes moje **les tiennes** tvoje **les siennes** její
le, la nôtre náš, naše **le, la vôtre** váš, vaše **le, la leur** jejich
les nôtres naši, naše **les vôtres** vaši, vaše **les leurs** jejich

Ma mère et la tienne. Má matka i tvá. A votre santé! Na zdraví! A la vôtre! Na vaše! Běžně též: Ce parapluie est à vous? Ten deštník je váš?